

32002D0990

L 347/42

SLUŽBENI LIST EUROPSKIH ZAJEDNICA

20.12.2002.

ODLUKA KOMISIJE
od 17. prosinca 2002.

o dodatnom pojašnjenju Priloga A Uredbi Vijeća (EZ) br. 2223/96 u pogledu načela za mjerjenje cijena i obujma u nacionalnim računima

(priopćena pod brojem dokumenta C(2002) 5054)

(Tekst značajan za EGP)

(2002/990/EZ)

KOMISIJA EUROPSKIH ZAJEDNICA,

(3) Provedba i nadzor Ekonomskog i monetarnog unije zahtijevaju usporedive, ažurirane i pouzdane podatke o strukturi i kretanjima u gospodarskom stanju svake države članice.

uzimajući u obzir Ugovor o osnivanju Europske zajednice,

uzimajući u obzir Uredbu Vijeća (EZ) br. 2223/96 od 25. lipnja 1996. o Europskom sustavu nacionalnih i regionalnih računa u Zajednici⁽¹⁾, kako je izmijenjena Uredbom (EZ) br. 359/2002 Europskog parlamenta i Vijeća⁽²⁾, a posebno njezin članak 2. stavak 2.,

(4) Ekonomski su računi u realnim izrazima, tj. prilagođeni promjenama cijena, temeljni instrument u analizi gospodarskog i proračunskog stanja zemlje, pod uvjetom da su sastavljeni na temelju jedinstvenih načela koja nisu podložna različitim tumačenjima. S tim ciljem, potrebno je produbiti i ojačati preporuke za izračun podataka u stalnim cijenama u okviru Uredbe Vijeća (EZ) br. 2223/96.

budući da:

(1) Uredba (EZ) br. 2223/96 sadrži referentan okvir zajedničkih normi, definicija, klasifikacija i računovodstvenih pravila za sastavljanje računa država članica za statističke potrebe Europske zajednice, kako bi se dobili usporedivi rezultati između država članica.

(5) Odlukom Komisije 98/715/EZ od 30. studenog 1998.⁽⁵⁾ pojašnjava se Prilog A Uredbi (EZ) br. 2223/96 u pogledu načela za mjerjenje cijena i obujma. Njom se određuje klasifikacija metoda za određene vrste proizvoda prema najprimjerljivim metodama, alternativama koje je moguće koristiti ako se primjerene metode ne mogu primjeniti, te metodama koje se ne smiju koristiti.

(2) Potrebno je poboljšati usporedivost podataka koji se odnose na promjene realnog bruto domaćeg proizvoda, (BDP), između država članica, s ciljem primjene članka 2. Uredbe Vijeća (EZ) br. 1467/97 od 7. srpnja 1997. o ubrzaju i pojašnjenu provedbe postupka u slučaju prekomjernog deficitu⁽³⁾ i Rezolucije Europskog vijeća o Paktu o stabilnosti i rastu od 16. lipnja 1997.⁽⁴⁾ i s ciljem multilateralnog nadzora općenito.

(6) Odlukom 98/715/EZ uspostavlja se program istraživanja za one proizvode za koje se takva klasifikacija ne navodi. Sada su dostupni rezultati programa istraživanja koji je proveden zajedno s državama članicama. Ovom se Odlukom određuje navedena klasifikacija uzimajući u obzir rezultate programa istraživanja.

⁽¹⁾ SL L 310, 30.11.1996., str. 1.

⁽²⁾ SL L 58, 28.2.2002., str. 1.

⁽³⁾ SL L 209, 2.8.1997., str. 6.

⁽⁴⁾ SL C 236, 2.8.1997., str. 1.

⁽⁵⁾ SL L 340, 16.12.1998., str. 33.

- (7) Ovom bi se Odlukom trebale uskladiti mjere cijena i obujma u nacionalnim računima ne dovodeći u pitanje postojeći zakonski okvir za harmonizirane indekse potrošačkih cijena utvrđen u Uredbi Vijeća (EZ) br. 2494/95 (¹) i njegove daljnje i buduće razvoje.
- (8) Mjere predviđene ovom Odlukom u skladu su s mišljenjem Odbora za statistički program i Odbora za monetarnu, finansijsku i platnobilančnu statistiku,

DONIJELA JE OVU ODLUKU:

Članak 1.

Cilj

Svrha je ove Odluke dodatno pojasniti načela za mjerjenje cijena i obujma sadržanih u poglavljju 10. Priloga A. Uredbi (EZ) br. 2223/96 s obzirom na potrebu dodatnog usklajivanja mjera za cijene i obujam u skladu s rezultatima programa istraživanja predviđenog u članku 4. Odluke 98/715/EZ.

Članak 2.

Klasifikacija metoda

Klasifikacija metoda na najprimjerene metode, alternative koje je moguće koristiti ako se najprimjerene metode ne mogu primijeniti, te metodama koje se ne smiju koristiti navedena je u Prilogu 1. ovoj Odluci za kategorije proizvoda i transakcija za koje ova klasifikacija nije određena Odlukom 98/715/EZ.

Članak 3.

Raspored provedbe klasifikacija

Prilog II. propisuje raspored provedbe klasifikacije iz članka 2.

Članak 4.

Ova je Odluka upućena državama članicama.

Sastavljeno u Bruxellesu 17. prosinca 2002.

Za Komisiju

Pedro SOLBES MIRA

Član Komisije

(¹) SL L 257, 27.10.1995., str. 1.

PRILOG I.**1. KLASIFIKACIJA METODA**

U nastavku ovog Priloga koristi se sljedeća klasifikacija metoda:

Metode A: najprikladnije metode;

Metode B: metode koje se mogu koristiti u slučaju da metode A nisu primjenjive;

Metode C: metode koje se ne smiju koristiti.

2. NEKE DEFINICIJE METODA

Određivanje cijena prema uzorku. Kad je uzorak proizvoda određen do određenih detalja, (obično na temelju stvarnih prošlih proizvoda), onda se cijena doprinosnih elemenata ponovno određuje za uzastopna vremenska razdoblja. Primjer za ovo nalazi se u graditeljstvu, gdje se, recimo, može odrediti tipična obiteljska kuća, a onda ponovno odrediti cijene svih sastavnih elemenata, (kao što su krov, temelji, kuhinja), te kuće u uzastopnim vremenskim razdobljima. Za poslovne usluge može postojati standardan (ili opći) ugovor koji se može koristiti. Ključni kriteriji za određivanje cijena prema uzorku su:

- redovno ažuriranje korištenih uzoraka,
- reprezentativnost uzoraka,
- uporaba stvarno zaračunatih cijena, uzimajući u obzir marže proizvođačeve dobiti i sve popuste koji se nude klijentima,
- oblikovanje uzorka u izrazima *outputa*, a ne *inputa*.

Određivanje cijena prema specifikaciji. Pri ovakvom određivanju stvaran se proizvod raščlanjuje na više ključnih elemenata ili sastavnih dijelova kojima se određuje cijena, a potom se u uzastopnim vremenskim razdobljima ispituju pojedinačni projekti i uspoređuju ključni elementi. Važno je da je elemente moguće raspoznavati odvojeno, njihova kvaliteta i utjecaj na krajnju upotrebljivost proizvoda treba biti mjerljiva, a cijene trebaju biti dostupne u različitim razdobljima. Ova se metoda razlikuje od „određivanja cijena prema uzorku“ zato što nisu utvrđeni nikakvi idealni uzorci.

Propisana tarifa i naknada po satu. U nekim slučajevima plaćanje se može odnositi na određen broj održanih sati, (odvjetnika, na primjer), umjesto na isporučen *output*. U takvom se slučaju, propisana tarifa (cijena zaračunata po satu) može koristiti za indeks cijena. Slično tome, naknade po satu mogu se izračunati dijeljenjem ukupnog prometa s brojem održanih sati.

Metode naknade po satu i propisane tarife razlikuju se od metoda *inputa*, koje koriste indekse plaća, po tom što su višak iz poslovanja i drugi *inputi* koji uključuju naknadu zaposlenicima uključeni u promet. Međutim, kod obje metode se promjene u količini posla održenog u jednom satu prije odražavaju kao promjene cijena nego kao promjene učinkovitosti.

Metodu naknade po satu najbolje je koristiti na vrlo detaljnoj razini, određujući proizvode što je moguće detaljnije, te razlikovanjem različitih vrsta rada.

Određivanje cijena prema reprezentativnosti. Ovaj izraz se koristi za metode – posebno poslovne usluge – gdje se od proizvodnih tvrtki traži da izaberu neke svoje proizvode koji su reprezentativni za njihov cijeli *output*. Cijene koje se dobiju za te proizvode prate se tijekom vremena, kao i svojstva proizvoda s ciljem kontrole promjena u kvaliteti.

3. METODE A, B I C ZA OUTPUT PO PROIZVODIMA**3.1. Unutar KPD-a (klasifikacije proizvoda po djelatnostima) D – velika oprema**

Glavni proizvodi koji se ovdje razmatraju su brodovi, letjelice, vlakovi, naftne platforme i strojevi za specijalizirane industrijske grane. Metode koje se u potpunosti oslanjaju na mjerjenje *inputa*, koristeći neprilagođene količinske pokazatelje, ili one koji se temelje na mjerama jedinične vrijednosti, smatraju se metodama C.

Metode koje se temelje na određivanju cijena prema uzorku ili specifikacijskom određivanju cijena smatraju se metodama A, ako udovoljavaju kriterijima navedenim u odjelu 2. ovog Priloga.

Dvije alternativne metode koje se mogu upotrijebiti su:

- uporaba međunarodnih cijena može biti metoda B ako se cijene mogu smatrati reprezentativnim za domaću proizvodnju države članice, (na najdetaljnijoj razini proizvoda), i prekogranične trgovinske tijekove: tržišta moraju biti konkurentna, podaci propisno stratificirani i ponderirani, prikladna metoda korištena za prilagodbu kod promjene tečajeva, a podaci o vanjskoj trgovini trebaju uključivati i rabiljenu opremu,
- uporaba specifičnih i grubih metoda kvalitativne prilagodbe može biti metoda A ili B ovisno o prikladnosti industrijske grane, iako bi bilo idealno kad bi se koristile u kombinaciji s dekompozicijom glavnih sredstava na njihove sastavne elemente.

Za brodove bi metoda A bila određivanje cijene prema uzorku, ako su ispunjeni uvjeti navedeni u odjeljku 2. ovog Priloga.

Za naftne platforme metoda A je metoda određivanja cijena prema specifikaciji kojom se identificiraju modularni elementi platforme, sve dok se prilagodbe u pogledu kvalitete primjenjuju na elemente. Određivanje cijena sastavnih dijelova s prilagodbom u pogledu poslovne marže i produktivnosti rada smatralo bi se metodom B, kao i uporaba međunarodnog indeksa za određene vrste brodova – velike brodove s modularnom građom – koji dijele svojstva naftnih platformi.

Za zrakoplove bilo koja upotrijebljena metoda mora se temeljiti na stratifikaciji industrije, mora uzeti u obzir složene tijekove povezane s projektima na kojima se surađuje, te se mora prilagoditi promjenama tečaja gdje se cijene navode u američkim dolarima. Metode A su ovdje pristupi određivanja cijene prema uzorku i određivanja cijene prema specifikaciji, a obje bi trebale imati koristi od prevlasti komercijalnih klijenata na tržištu zrakoplova.

Metode određivanja cijena prema uzorku i prilagodbe za kvalitetu, utemeljene na opciskim cijenama, (tj. procjeni granične cijene dodatnih značajki), su obje metode A za vlakove, pod uvjetom da stratifikacija obuhvaća barem još i vagone/putničke vagone/lokomotive i različite oblike pogonske tehnologije.

Za strojeve za posebne namjene, metode A su pristupi određivanja cijena prema uzorku i određivanja cijena prema specifikaciji, ali se mogu koristiti primjerene metode kvalitativne prilagodbe tamo gdje strojevi nisu prikladni za metodu dekompozicije.

3.2. KPD 30.02 – Računala i druga oprema za obradu podataka

Metoda A je deflacija s indeksom proizvođačkih cijena koja koristi odgovarajući postupak kvalitativne prilagodbe.

Metode B su manje primjereni indeksi proizvođačkih cijena, tj. postupak kvalitativne prilagodbe je manje primjeren.

Druga moguća metoda B je uporaba podataka iz američkog hedoničkog indeksa cijena za računala, pod uvjetom da se može pokazati kako je dovoljno reprezentativan za domaće cijene. Najprimjerena opcija u ovom slučaju je uporaba cijena računalnih svojstava u SAD-u, te njihovo korištenje kako bi se napravile kvalitativne prilagodbe podataka o cijenama prikupljenim na domaćem tržištu. Treba se primjenjivati odgovarajući mehanizam kako bi se uzele u obzir različite opće promjene cijena ili promjene tečaja.

Zamjenske metode, kao što su upotreba indeksa cijena drugih elektroničkih proizvoda trebaju se klasificirati kao metode C. K tome, metode koje se temelje na jediničnoj vrijednosti su također metode C. Upotreba indeksa cijena koji ne uzima u obzir kvalitativne promjene je također metoda C.

3.3. KPD 45 – Građevinski radovi

Uporaba indeksa inputa za deflaciiju outputa smatra se metodom C. Metode obujma, (kao što je mjerjenje kubičnih metara gradnje, ili broj izdanih građevinskih dozvola) također se trebaju smatrati metodama C.

Postoji niz mogućih metoda za procjenu indeksa cijena outputa, a koje vode do metoda A ili B.

Objekti koji ne spadaju u građevinske rade

- metoda „stvarnih cijena“ uzima podatke iz stvarnih projekata poduzetih tijekom određenog razdoblja, ili prilagođava indeks ponudbene cijene zbog usklađenja s relevantnim vremenskim razdobljem, te se može smatrati metodom A pod uvjetom da su objekti kojima su cijene određene u različitim razdobljima izravno usporedive, ili ako su cijene prikladno kvalitativno prilagođene kada postoje promjene u objektima koji se uspoređuju. Ova metoda neće biti prikladna ako su projekti jedinstveni,

- metoda „određivanja cijena prema uzorku“ ako su ispunjeni uvjeti odjeljka 2. ovog Priloga,
- „hedonicka“ metoda koja nastoji definirati kvalitetu građevine u pogledu njenih svojstava i onda ih modelom regresije usporediti s cijenom, može se smatrati metodom B.

Za građevinarstvo:

Ovi projekti uglavnom su veliki i jedinstveni. Načela navedena u odjeljku 3.1. ovog Priloga o određivanju cijena za jedinstvene proizvode jednak su primjenjiva i ovdje, posebno što se tiče dekompozicije projekta na skup mjerljivih sastavnih dijelova. Prikupljanje detaljnih cijena kao dio administrativne kontrole ugovora o gradnji javnih građevina može se smatrati metodom B ako su podaci reprezentativni.

Za popravke i održavanje:

Metoda B je sakupljanje podataka o cijenama po satu ili cijene ponuđene od strane izvoditelja za određene vrste radova i njihovo korištenje u smislu pokazatelja cijena.

3.4 KPD 64 – Poštanske i telekomunikacijske usluge

3.4.1. Poštanske i kurirske usluge

Uporaba primjerenih i reprezentativnih indeksa proizvođačkih cijena koji uzimaju u obzir kvalitativne promjene bila bi metoda A. Da bi se indeksi proizvođačkih cijena smatrali primjerenim i reprezentativnim morali bi pokrивati cijeli assortiman danih usluga i uzimati u obzir sve popuste.

Indeksi proizvođačkih cijena koji ne pokrivaju cijeli assortiman usluga i ne uzimaju u obzir promjene u kvaliteti bili bi metoda B. Indeksi jedinične vrijednosti, (IJV), za uistinu istovrsne proizvode bi također predstavljali metodu B. Metode pokazatelja obujma koje se temelje na detaljnim pokazateljima mnogih vrsta pruženih usluga, na primjer, broj pisama/paketa raščlanjenih prema različitoj visini poštarine, su metode B.

Uporaba detaljnih indeksa potrošačkih cijena radi deflacija *outputa*, osim onog potrošenog od strane kućanstava, može biti metoda B ako se može pokazati da su promjene cijena za kućanstva i poduzeća slične. Uporaba detaljnih indeksa potrošačkih cijena za poslovne kupnje, a kad je poznato da poduzeća dobivaju popuste ili kupuju različite assortimane proizvoda u odnosu na kućanstva, smatrala bi se metodom C.

3.4.2. Telekomunikacijske usluge

Deflacija *outputa* s kvalitativno prilagođenim indeksima proizvođačkih cijena bila bi metoda A. Uporaba indeksa proizvođačkih cijena tamo gdje njihov obuhvat ne odgovara u potpunosti proizvodima ili gdje nema prilagodbe u kvaliteti je metoda B. Indeksi jediničnih vrijednosti za proizvode koji su potpuno homogeni također bi bila metoda B. Uporaba pokazatelja obujma koji odražavaju cijeli assortiman *outputa* je metoda B.

Uporaba detaljnih indeksa potrošačkih cijena radi deflacijske *outputa*, osim onog potrošenog od strane kućanstava, može biti metoda B ako se može pokazati da su promjene cijena za kućanstva i poduzeća slične. Uporaba detaljnih indeksa potrošačkih cijena za poslovne kupnje, a gdje je poznato da poduzeća dobivaju popuste ili kupuju različite assortimane proizvoda u odnosu na kućanstva, smatrala bi se metodom C.

3.5. KPD 65 – Usluge financijskog posredovanja, osim usluga osiguranja i mirovinskih fondova

3.5.1. Usluge financijskog posredovanja indirektno mjerene (UFPIM)

Kako ne postoji izravno vidljiva cijena ili obujam koji su uistinu reprezentativni za *output* UFPIM-a s čisto teoretskog stajališta, trenutačno izgleda nemoguće identificirati prikladnu metodu A za UFPIM. Stoga se metode za mjerjenje UFPIM-a u stalnim cijenama moraju temeljiti na dogоворима, baš kao i metode za mjerjenje UFPIM-a u tekućim cijenama. Do sad načelno postoje dva pristupa, (osim metoda *inputa*), za deflacijsku UFPIM-a, a oba se smatraju metodama B.

Kao prvo, može se izraditi metoda detaljnog pokazatelja *outputa*. Pokazatelji *outputa* moraju obuhvatiti djelatnosti koje stvaraju UFPIM. Primjeri mogućih pokazatelja su brojevi bankovnih računa, brojevi i iznosi kredita i depozita, broj obrađenih čekova itd. Ipak, postoje važne razlike između poslovnog i potrošačkog tržišta, te se moraju odražavati kroz korištenje različitih pokazatelja *outputa* za oba tržišta. Vrijednost UFPIM-a mora biti raščlanjena na različite aktivnosti da bi osigurala pondere za agregiranje pokazatelja *outputa*.

Druga metoda je primjena kamatnih marži za kredite i depozite baznog razdoblja na stanja kredita i depozita revaloriziranih, (uporabom općeg indeksa cijena kao što je implicitni deflator za krajnju domaću potražnju), na cijene baznog razdoblja, kako je opisano u Uredbi Vijeća (EZ) br. 448/98⁽¹⁾. Ova metoda ne uzima u obzir promjene u kvaliteti stvarno pružene usluge. Potrebna je deflacija stanja kredita i depozita općim indeksom cijena kako bi se uklonio utjecaj promjena cijena na stanje. Indeksi cijena koji se mogu smatrati prihvatljivim u ovu svrhu su sljedeći (razvrstani po primjerenošći): deflator BDP-a, deflator krajnje domaće potražnje i ukupan indeks potrošačkih cijena.

3.5.2. Financijsko posredovanje izvan UFPIM-a

Kad za bilo koje naplaćene usluge postoje različite cijene, uporaba kvalitativno prilagođenog indeksa cijena *outputa* reprezentativnog skupa takvih usluga kao deflatora je metoda A. Kako bi se smatrali reprezentativnim, indeksi cijena moraju obuhvatiti veći dio cijelog assortimenta usluga koje se naplaćuju. Tamo gdje su djelatnosti izrazito heterogene, (npr. banke koje posluju samo s građanstvom, komercijalne banke i štedionice posluju na vrlo različit način), skup usluga mora biti odabran za svaki dio tržišta kako bi se smatrali reprezentativnim. Kad se ove razlike ne uzimaju u obzir, onda je to metoda B. Cijena paketa proizvoda može biti uključena ako oni sadrže slične usluge na cijelom tržištu. Kad to nije slučaj, odgovarajući pristup za usporedbu cijena tih paketa je hedonička metoda ili određivanje cijena prema uzorku. Uporaba detaljnih pokazatelja obujma koji primjereni odražavaju *output* bila bi metoda B.

Za tarife *ad valorem* moguće je sastaviti indekse cijena koji odražavaju i promjene u naplaćenom postotku, kao i promjene u vrijednosti osnovne imovine, (stanje ili tijek), na koje se primjenjuje taj postotak. To je metoda A. Uporaba pokazatelja obujma koji primjereni odražavaju *output* činila bi metode B. Primjeri prikladnih pokazatelja obujma za različite proizvode su:

- za transfer sredstava, (plaćanja itd.), broj transfera ili pokazatelj obujma temeljen na transferiranim iznosima je metoda B,
- za novčane fondove korištenje iznosa kojima se upravlja deflacioniranih općim indeksom cijena, (kako je to opisano u odjeljku 3.5.1.), predstavlja prikladan pokazatelj obujma.

Za finansijski *leasing* se u cijeni najma mogu pomiješati cijene usluga i UFPIM. Gdje je moguće odvojiti cijene usluga od UFPIM-a, mogu se upotrijebiti primjereni indeksi cijena radi deflacijske elementa cijene usluge kako bi to bila metoda A. Ipak, uporaba indeksa cijena *outputa* radi deflacijske ukupnog *outputa* najma može se smatrati metodom C zato što primjereni ne mjeri *output* UFPIM-a. Vrijednost nenaplaćenih kredita deflacionirana općim indeksom cijena, (kako je opisano u odjeljku 3.5.1.), predstavlja bi prikladan pokazatelj obujma za metodu B. Promjena kvalitete se ovde odnosi na kvalitetu pružene usluge finansijskog *leasinga*, a ne na bilo kakva poboljšanja u kvaliteti osnovnog sredstva.

Cijene *outputa* ili pokazatelji obujma koji odražavaju malen, ograničen assortiman finansijskih proizvoda i usluga, metode *inputa* ili opći indeks cijena predstavljaju metode C.

3.6. KPD 66 – Usluge osiguranja i mirovinskih fondova, osim usluga obvezne socijalne sigurnosti

Izgleda nemoguće provesti deflacioniranje *outputa* usluga osiguranja na temelju statistike o cijeni *outputa*. Glavni je razlog da ne postoji izravno vidljiva cijena ili obujam koji su stvarno reprezentativni za *output*. Metoda A se stoga smatra nemogućom.

Metoda pokazatelja obujma, koja koristi detaljne pokazatelje kao što su stjecanje i upravljanje policama osiguranja i upravljanje zahtjevima za naknadu štete je metoda B. Takva metoda, (ponekad poznata i kao metoda izravne usluge), zahtijeva pokazatelje na vrlo detaljnoj razini gdje se uzimaju u obzir promjene kod kombinacije proizvoda.

Korištenje rezervacija prilagođenih zahtjevima za naknadu štete koji su deflacionirani općim indeksom cijena, (kako je opisano u odjeljku 3.5.2.), također predstavlja metodu B.

Za neživotna osiguranja, broj polica po proizvodima, (kućanstva, motorna vozila, odgovornosti trećih osoba itd.), i tipu kupca, također predstavlja odgovarajući pokazatelj obujma i to je metoda B. Za životno osiguranje i mirovinske fondove ove metode su metode C.

⁽¹⁾ SL L 58, 27.2.1998., str. 1.

3.7. KPD 67 – Pomoćne usluge finansijskog posredovanja

U slučaju fiksnih naknada, gdje postoje različite cijene za naplaćenu uslugu, *output* u tekućim cijenama deflacioniran indeksima proizvođačkih cijena predstavlja metodu A ako odražavaju promjene u kvaliteti, ili metodu B ako se ne odražava promjena u kvaliteti.

Za usluge plaćene *ad valorem*, uporaba pokazatelja obujma predstavlja metodu B. Takvi pokazatelji obujma mogu uključivati broj transakcija raščlanjenih prema razredima s obzirom na veličinu vrijednosti ili prema deflacioniranim iznosima transakcija. Za pomoćne usluge kod osiguranja, pokazatelji obujma na temelju broja polica osiguranja prema tipu ili deflacioniranim bruto premijama, uz pomoć indeksa cijena bruto premija, predstavljaju metodu B.

3.8. KPD 70 - Usluge u vezi s nekretninama

Za usluge koje se temelje na naknadama, gdje je takva naknada postotak cijene nekretnine, primjereno indeks cijene bi kombinirao promjenu u postocima naknada i promjenu u cijenama kuća. To bi činilo metodu A. Umjesto da prate stvarne cijene, od posrednika za prodaju nekretnina može se tražiti da navedu prodajnu cijenu, npr. standardnog stanovanja. Taj pristup određivanja cijene prema uzorku također bi mogao predstavljati metodu A, pod uvjetom da su ispunjeni kriteriji navedeni u odjeljku 2. ovog Priloga.

Zamjenske metode, (metode B), moglo bi biti uporaba indeksa cijena ulaganja u nove stambene prostore ili indeks temeljen na vrijednostima nekretnina (cijenama kuća).

Lošija, ali još uvijek metoda B jest uporaba broja prodanih kuća ili broja bilježničkih transakcija, ako su raščlanjene prema tipu kuća (npr. prema veličini).

Za dio koji se odnosi na iznajmljivanje objekata za stanovanje, obično su dostupni podaci indeksa potrošačkih cijena; to čini metodu A. Za iznajmljivanje objekata koji nisu stambeni, uporaba indeksa proizvođačkih cijena na temelju npr. najamnine za m² uredskog prostora bi bila metoda A, pod uvjetom da je dostupno dovoljno detalja o različitim tipovima objekata i njihovo kvaliteti.

Druga mogućnost je uporaba pokazatelja obujma u vezi s obujmom stanja stambenih i nestambenih nekretnina, koja bi mogla biti metoda B. U ovom slučaju može biti potrebna prilagodba za promjenu u odnosu između stambenih objekata koji su unajmljeni naspram onih u vlasništvu stanara.

Nadomještanje promjena cijena nestambenih građevina indeksima potrošačkih cijena za stambene građevine je metoda C, osim ako se može dokazati da je temeljna pretpostavka realna.

3.9. KPD 71 - Usluge iznajmljivanja strojeva i opreme bez rukovatelja, te robe za osobnu uporabu i uporabu u kućanstvu

Metoda A za ove usluge bila bi prikupiti stvarne cijene najamnine. Za usluge koje se pružaju prema ugovoru potrebno je kontrolirati promjene u kvaliteti tijekom vremena. Potrebno je napomenuti da se promjene u kvaliteti iznajmljenih predmeta, (tj. ne samo u usluzi iznajmljivanja), također trebaju odražavati u obujmu usluga iznajmljivanja. Za jedinstvene usluge, određivanje cijena prema uzorku uz ispunjavanje kriterija navedenih u odjeljku 2. ovog Priloga također bi bila metoda A.

Glede usluga koje se pružaju samo kućanstvima, podaci o indeksima potrošačkih cijena su često dostupni, pa će u tom slučaju uporaba indeksa potrošačkih cijena, prilagođenih osnovnim cijenama, biti metoda A za deflaciju *outputa*. U slučajevima gdje se usluge pružaju i poduzećima i kućanstvima, uporaba indeksa potrošačkih cijena za deflaciju *outputa* bit će metoda B.

Ako ne postoji opažena cijena usluga iznajmljivanja, indeks cijena stvarnog proizvoda može se smatrati metodom B.

3.10. KPD 72 - Računalne i povezane usluge

Za programske pakete metoda A je deflacija s odgovarajućim indeksima proizvođačkih cijena. Nužna je primjerenja procedura za kvalitativnu prilagodbu (npr. hedonička).

Manje prikladni indeksi proizvođačkih cijena bit će metoda B. Također, uporaba američkog indeksa za programske pakete, prilagođene učincima deviznih tečajeva ili različitim promjenama općih cijena, bit će metoda B. Ipak, potrebno je obratiti pažnju da se odražavaju različiti vremenski rasporedi izdavanja novih programa u SAD-u i Europi.

Uporaba indeksa potrošačkih cijena za programske pakete predstavlja metodu C za deflaciju *outputa*.

Za usluge prilagođene klijentima, (bilo da se radi o konzultantskim uslugama za strojnu ili programsku opremu), može se istražiti pristup temeljen na određivanju cijena prema reprezentativnosti, (vidjeti odjeljak 2.), te može činiti metodu A. Druga metoda A može biti pristup temeljen na određivanju cijena prema uzorku, ako su ispunjeni uvjeti iz odjeljka 2. Rezultat pristupa određivanja cijena prema uzorku također se može uzeti i kao zamjenska vrijednost za cijenu programske opreme proizvedene za vlastiti račun (metoda B), ako je vidljivo da je takvu opremu iz vlastite proizvodnje moglo proizvesti neko vanjsko društvo.

Za uslugu iznajmljivanja programera na osnovi *per diem*, kao metoda B se može koristiti i propisana tarifa.

Zbog razlika u brzini kvalitativnih promjena, uporaba indeksa za strojnu opremu radi deflacije programske opreme predstavlja metodu C.

3.11. KPD 73 - Istraživačke i razvojne usluge

Ne postoji metoda A za istraživanje i razvoj. Ni prikupljanje stvarnih cijena *outputa* iz npr. instituta za istraživanje, niti „cijene uzorka“ nemaju smisla jer se ne može smisleno odrediti cijena istom *outputu* istraživanja i razvoja tijekom dva uzastopna razdoblja.

Za tržišni *output*, propisane tarife i naknade po satu, (vidjeti odjeljak 2.), su metode B.

Netržišni dio istraživanja i razvoja je proizvodnja kolektivnih usluga (vidjeti ESA 95, točka 3.8.5.). Vidjeti odjeljak 3.13. o KPD 75 za definiciju metoda A, B i C za kolektivne usluge.

3.12. Ostale poslovne usluge

3.12.1. KPD 74.11. – Pravne usluge

Za standardan tip usluga koje se uglavnom pružaju kućanstvima, kao što su nacrti ugovora za kupnju kuća, oporuke, bračni ugovori itd. („javnobilježničke“ usluge), često postoje fiksne tarife, koje su često pokrivenе indeksima potrošačkih cijena. Indeks koji prati ove tarife može se smatrati metodom A. Nadalje, za ove standardne usluge, zbrajanje pokazatelja obujma, (broj sastavljenih ugovora itd.), bit će metoda B, osim ako se ne pronade metoda za prilagodbu kvalitete ovih pokazatelja.

Dio *outputa* pravnih usluga se odnosi na troškove građevina zbog toga jer su dio troška prijenosa pri kupnji nekretnina. To znači da indeks cijene ili obujma koji se odnosi na te građevine može koristiti kao nadomjestak za cijenu ili obujam pravnih usluga. Tamo gdje se naplaćuje fiksna naknada, dovoljno je pratiti promjenu te naknade tijekom vremena. Gdje je naknada postotak cijene za građevinu, indeks cijena bi trebao biti kombinacija promjena u postotku naknade i promjena u cijeni građevine. U oba slučaja to će biti metoda B, stoga što je kvalitativne promjene teško odrediti.

Za usluge poduzećima, postoje dva osnovna cjenovna mehanizma na ovom tržištu: odvjetnici se mogu unajmiti po satu ili po fiksnoj tarifi na temelju ugovora. U prvom slučaju, pristupi propisanih tarifa i naknada po satu mogu se koristiti kao metode B. U drugom slučaju, (usluge po fiksnoj tarifi na temelju ugovora), metoda A bi bila pomno pridržavanje cijena iz ugovora, npr. sljedeći pristup određivanja cijena prema reprezentativnosti, (vidjeti odjeljak 2. ovog Priloga), ako su tipovi ugovora istovrsni. Pristup određivanja cijena prema uzorku bi također mogao dobro funkcionirati i predstavljao bi metodu A, pod uvjetom da su ispunjeni kriteriji iz odjeljka 2. ovog Priloga.

3.12.2. KPD – 74.12 – Računovodstvene, knjigovodstvene i revizorske usluge; usluge poreznog savjetovanja

Metoda A za računovodstvene usluge bi bila stvaranje deflatoria na temelju ugovornih cijena za assortiman najvažnijih usluga koje računovođe pružaju prema ugovorima, npr. uporaba pristupa određivanja cijena prema reprezentativnosti (vidjeti odjeljak 2. ovog Priloga). Bilo bi potrebno pratiti usluge s određenom cijenom kako bi se osiguralo da vanjski utjecaji kao što su promjene u računovodstvenim standardima ili promjene u računovodstvenim uvjetima prema zakonu, (npr. za porezne prijave), ne dovedu do značajnih promjena u *outputu* koji se mjeri ili do promjena u kvaliteti *outputa*. Metoda A se također može dobiti s pristupom određivanja cijena prema uzorku.

Uporaba pokazatelja obujma kao što su broj predanih poreznih prijava, (klasificiranih prema širokim kategorijama), bi činila metodu B za dio djelatnosti. Uporaba propisanih tarifa i naknada po satu bila bi metoda B jer bi tu izostale neke od promjena u produktivnosti.

3.12.3. KPD 74.14. – Usluge poslovnog i upravljačkog savjetovanja

Metoda A za ove usluge bi bila sakupljanje podataka o stvarnim ugovornim cijenama. Bit će nužno nadzirati promjene u kvaliteti ugovora tijekom vremena.

Prikupljanje podataka o cijenama uzoraka bi predstavljalo alternativu prikupljanju podataka o stvarnim cijenama i ta metoda bi također bila metoda A ako bi zadovoljavala kriterije navedene u odjeljku 2. ovog Priloga.

Za usluge koje se plaćaju po satu, mogu se koristiti propisane tarife ili naknade po satu kako bi se dobila metoda B.

Uporaba stvarnog indeksa cijena *outputa* kao zamjenske vrijednosti za pravne usluge ili računovodstvene, knjigovodstvene, revizorske i djelatnosti poreznog savjetovanja bila bi – zbog zajedničkih odrednica troška za takve različite usluge – metoda B.

3.12.4. KPD 74.15 – Usluge iz područja upravljanja poduzećima

Zbog posebnosti ove kategorije usluga, ovdje ne postoji metoda A. Kao izuzetak iz općeg pravila, metoda B bi bila primjena metode detaljnog *inputa* na isti način kako je to opisano za kolektivne usluge u odjeljku 3.13. ovog Priloga.

3.12.5. KPD 74.2. – Arhitektonske usluge i usluge inženjeringu te njima sroдne usluge tehničkog savjetovanja

Cijene određene prema uzorku čine metodu A ako su ispunjeni uvjeti iz odjeljka 2. ovog Priloga.

Uporaba propisanih tarifa ili naknada po satu može se smatrati metodom B. Kod istraživanja rude postoji mogućnost korištenja mjere obujma, npr. broj izvršenih probnih bušenja, ili pregledane površine, iako bi se to trebalo raščlaniti na tip rude i metodu istraživanja da bi se moglo smatrati metodom B.

3.12.6. KPD 74.4. – Usluge promidžbe

Usluge promidžbe sastoje se od dvije različite i značajne vrste usluga. U općem smislu to su „postavljanje“ – prodaja oglasnog prostora, bez obzira na medij; i „stvaranje“ – isključujući pripadajuće troškove kao što su filmska produkcija ili fotografске usluge.

Metoda A za „postavljanje“ je sakupljanje podataka o stvarnim ugovornim cijenama, navodeći cijene po sekundi za TV oglašavanje, trošak novinskog oglasa od pola stranice, cijenu kvadratnog metra oglasnog panoa ili cijenu „pozivanja“ na internetskoj stranici. Važno je da je kao aspekt kvalitete uzet u obzir broj ljudi koji vide oglas. Potrebno je nastojati da se prilagode razlike u vezi s „vremenom najveće gledanosti“. Cijene određene prema uzorku bi tu također bile metoda A, pod uvjetom da su ispunjeni uvjeti iz odjeljka 2. ovog Priloga. Mjere količine također bi se mogle koristiti, ali bi ih bilo potrebno kompilirati na vrlo detaljnoj i reprezentativnoj razini, te uzeti u obzir promjene u kvaliteti, kako bi predstavljale metodu A.

Kod „stvaranja“ bi ugovorne cijene činile metodu A. Ipak, morala bi se obratiti pažnja na tumačenje sakupljenih podataka o cijenama kako bi se osiguralo da one ne uključuju proizvodne troškove. Pristup cijena određenih prema uzorku se također može smatrati metodom A ako udovoljava uvjetima navedenim u odjeljku 2. ovog Priloga. Propisane tarife i naknade po satu čine metode B.

3.12.7. KPD 74.5. – Usluge posredovanja pri zapošljavanju

Gdje je zaposlenik plaćen od strane agencije za zapošljavanje, metode koje se temelje na indeksima plaća koji se odnose na zaposleno osoblje predstavljaju metode B. Metoda A bi uključivala prilagodbe za produktivnost i promjene u kvaliteti, te također odražavala administrativne troškove koje je odredila agencija za zapošljavanje. Ugovorene cijene, koje uključuju kvote za posebne tipove radnika, bile bi metode A, pod uvjetom da su propisno uzete u obzir promjene u kvaliteti. Cijene određene prema uzorku također bi činile metodu A, ako je udovoljeno kriterijima navedenim u odjeljku 2. ovog Priloga.

Tamo gdje se primjenjuje postotak plaće, primjenjuju se i gore navedene metode i klasifikacije, osim u slučaju gdje se trebaju kombinirati s podacima o postotku naknade. Ako nisu dostupni podaci koji se odnose na postotke, onda bi se uporaba indeksa plaća mogla smatrati metodom B.

3.12.8. KPD 74.6. - Istražne i sigurnosne usluge

Metoda A bi bila prikupljanje podataka o stvarnim ugovornim cijenama. Usluge pružene na temelju takvih ugovora moraju biti pomno praćene kako bi se nadzirale promjene u kvaliteti ako je to potrebno. Uporaba cijena određenih prema uzorku također bi bila metoda A pod uvjetima iz odjeljka 2. ovog Priloga.

Za one usluge koje se plaćaju po satu, propisane tarife ili naknade po satu mogu se smatrati metodom B.

Korisni pokazatelji obujma za sigurnosne usluge mogu biti djelatnik po satu nadzora ili čuvanja i broj slučajeva ili usluženih klijenata za privatne istražitelje. Ako su dovoljno primjereni, takvi pokazatelji obujma mogu biti metode B.

3.12.9. KPD 74.7. – Usluge čišćenja svih vrsta objekata

Za usluge kućanstvima kao što su čišćenje prozora i dimnjaka, mogu se koristiti informacije o potrošačkoj cijeni, što bi bila metoda A za potrošnju kućanstava, a metoda B za intermedijarnu potrošnju.

Za usluge čišćenja mogli bi se koristiti pokazatelji očišćenih površina uredskog prostora (u m^2) ili slični pokazatelji. Ako oni nisu dostupni, može se prepostaviti da je količina čišćenja koje se mora obaviti proporcionalna ukupnom uredskom prostoru, ili slično.

3.12.10. Ostale usluge u KPD 74

Za one usluge u KPD 74 koje nisu izričito navedene u odjelicima od 3.12.1. do 3.12.9. klasifikacija po metodama A, B ili C se može izvesti iz općih kriterija primjerih metoda kako je navedeno u Odluci 98/715/EZ. U pravilu, metode koje se temelje na stvarnim, (ugovornim), cijenama ili cijenama određenim prema uzorku, (pod uvjetima iz odjeljka 2. ovog Priloga), su metode A. Ako su usluge plaćene po satu, propisane tarife ili naknade po satu mogu biti metode B. Metode *inputa* su metode C.

3.13. KPD 75 – Usluge javne uprave i obrane, usluge obavezne socijalne sigurnosti

Individualne usluge

Za individualne usluge, jedine metode koja mogu udovoljiti kriterijima za metode A ili B su metode koje mjere *output*. Metode *inputa* su metode C.

Metoda pokazatelja *outputa* je metoda A ako pokazatelji zadovoljavaju sljedeće kriterije:

- trebaju pokriti sve usluge koje pružatelji usluga nude, a koje su pružene vanjskim korisnicima, i samo te usluge; djelatnosti koje su pomoćne glavnom *outputu* ne trebaju se ubrajati,
- potrebno ih je ponderirati s troškovima za svaku vrstu *outputa* u baznoj godini,
- trebaju biti određene što je detaljnije moguće,
- trebaju uključivati prilagodbe u kvaliteti.

Ako kriteriji nisu potpuno zadovoljeni, npr. ako je moguće poboljšati razinu detaljnosti ili ako se ne uzimaju u obzir promjene u kvaliteti, ta metoda postaje metoda B. Ako metoda pokazatelja obujma stvarno ne mjeri *output*, već *input*, djelatnost ili ishod, (osim ako se ishod može tumačiti kao *output* prilagođen za promjenu u kvaliteti), i/ili ako obuhvat *outputa* nije reprezentativan, onda je ova metoda metoda C.

Kolektivne usluge

Većina usluga unutar KPD 75 bit će kolektivne usluge. Za kolektivne usluge, klasifikacija metoda uglavnom je jednaka kao i za individualne usluge, s dva važna izuzetka zbog teškoča u određivanju *outputa* kolektivnih usluga:

- metode *inputa* su metode B za kolektivne usluge,
- uporaba pokazatelja obujma djelatnosti je metoda B.

Uporaba samo jednog pokazatelja obujma *inputa* nije metoda B: ako se koriste metode *inputa*, one trebaju ocenjivati obujam svakog *inputa* posebno, uzimajući u obzir promjene u kvaliteti *inputa*, posebno naknade zaposlenicima.

Ne trebaju se primjenjivati dodatne prilagodbe glede proizvodnosti ili kvalitete na ukupan obujam *inputa* koji su prilagođeni za kvalitetu.

3.14 KPD 80 – Usluge obrazovanja

Bilo koja metoda A ili B bi trebala zadovoljiti sljedeće opće kriterije:

- potpun ili gotovo potpun obuhvat,
- stratifikacija na barem sljedeće kategorije – predškolsko, osnovno, niže srednje, više srednje (općenito/usmjereno), visoko (sveučilišno/ostalo) i ostalo obrazovanje. U slučaju visokoškolskih obrazovnih studija, potrebna je stratifikacija prema predmetima (na primjer, razlikovanje znanstvenih i medicinskih studija od umjetničkih studija).

Tržišne usluge – metoda A je deflacioniranje *outputa* prema prikladnom indeksu proizvođačkih cijena za svaku vrstu obrazovne usluge. Indeksi cijena trebaju uzeti u obzir kvalitetu pružene usluge, te provjeru izvršenu kako bi bili sigurni da se koriste osnovne cijene (tj. uključujući bilo kakve subvencije na proizvode).

Metoda B je uporaba odgovarajućih indeksa potrošačkih cijena, korigiranih prema vrednovanju u osnovnim cijenama i koji odražavaju kvalitetu pružene usluge.

Ako ove metode nisu dostupne za tržišne usluge, također je prihvatljivo koristiti metode pokazatelja *outputa* A i B, kako su niže opisane za netržišne usluge. Svaka metoda koja se temelji na *inputu* smatra se metodom C.

Netržišne usluge – budući da cijene nisu dostupne, jedina metoda A za netržišni *output* je korištenje „učeničkih sati” prema potrebi prilagođenih za promjene u kvaliteti, stratifikacijski raščlanjenih kao što je gore navedeno. Metoda B je korištenje učeničkih sati s potrebnom razinom detaljnosti, ali bez prilagodbe za promjene u kvaliteti.

Uporaba broja učenika kao zamjenska vrijednost za učeničke sate je prihvatljiva za ove metode ako se može dokazati da je broj nastavnih sati učenika stalan. To se preporučuje za tercijarno obrazovanje i učenje na daljinu.

Svaka metoda koja se temelji na *inputu* je metoda C, kao i svaka metoda koja ne koristi minimalnu stratifikacijsku raščambu, ili koja ne pokriva područje u cijelosti. Uporaba broja nastavničkih sati također bi bila metoda C.

3.15. KPD 85 – Usluge zdravstvene zaštite i socijalne skrbi

3.15.1. KPD 85.11. – Usluge bolnica

Tržišni *output*

Deflacija tržišnog *outputa* bolnica prema odgovarajućim indeksima proizvođačkih cijena je metoda A. Uporaba indeksa potrošačkih cijena je također metoda A pod uvjetom da su bilježene bruto cijene bez ikakvih refundacija, te da je indeks prilagođen osnovnim cijenama (u slučaju da postoje subvencije na proizvode). Ako su bilježene neto cijene, uporaba indeksa potrošačkih cijena je metoda C. Uporaba manje prikladnog indeksa proizvođačkih cijena zadovoljava uvjete za metodu B.

Metode pokazatelja *outputa*, koje su niže klasificirane kao A ili B, također su relevantne za tržišni *output*.

Netržišni *output*

Mora se napraviti razlika između različitih vrsta bolničkih usluga unutar KPD-a 85.11. kako bi se uzela u obzir promjenjiva složenost različitih razreda usluga. U svim slučajevima, metode *inputa* su metode C.

(a) Usluge općih i specijaliziranih bolnica hospitaliziranim pacijentima

Uporaba pokazatelja obujma prilagođenih za kvalitetu, a temeljenih na klasifikaciji dijagnostičko-terapijskih skupina, (DTS), čini metodu A.

Ako su pokrivenе samo promjene u kombinaciji tretmana prema klasifikaciji DTS-a, ispunjeni su uvjeti za metodu B.

Metode koje koriste međunarodnu klasifikaciju bolesti, (MKB), za klasifikaciju otpusnih pisama također mogu biti metoda B, pod uvjetom da su dijagnoze bilježene na vrlo detaljnoj razini i da se koriste odgovarajući ponderi troškova.

Uporaba grubih pokazatelja *outputa*, kao što je jednostavan broj otpusnih pisama, klasificira se kao metoda C.

(b) Psihijatrijske bolničke usluge

I ovdje pokazatelji, koji se temelje na detaljnoj klasifikaciji DTS-a, uz potpunu prilagodbu za promjene u kvaliteti i odgovarajuće pondere troška, predstavljaju metodu A.

Pokazatelji koji se temelje na klasifikaciji DTS-a s djelomičnom prilagodbom za kvalitetu čine metode B. Nešto slabija metoda, ali još se uvijek smatra metodom B, broj je dana boravka pacijenta, (dana hospitalizacije), prema razini skrbi, ponderiranih zajedno uz uporabu reprezentativnih podataka o trošku.

Metode *outputa* koje uopće ne razlikuju razinu skrbi klasificirane su kao metode C.

(c) Usluge rehabilitacije u centrima/bolnicama za rehabilitaciju

Klasifikacije DTS-a koji u potpunosti uzimaju u obzir promjene u kvaliteti su metode A.

Ako se promjene u kvaliteti uzimaju samo djelomično, metode pokazatelja *outputa* utemeljene na klasifikaciji DTS-a klasificiraju se kao metode B. Isto vrijedi ako se koristi broj dana boravka pacijenta prema razini skrbi. Ako se može dokazati da su različite rehabilitacijske usluge relativno homogene, onda bi i broj dana boravka mogao biti prihvaćen kao metoda B.

(d) Njegovateljske usluge (pod medicinskim nadzorom)

Kvalitativno prilagođeni dati boravka prema razini skrbi preporučuju se kao metoda A. Različite razine skrbi se mogu uzeti izravno, sustavnom primjenom klasifikacija, ili neizravno, grupiranjem ustanova koje pružaju istu razinu skrbi.

Dani boravka pacijenta koji nisu prilagođeni prema razini skrbi ispunjavaju uvjete za metodu B. U situacijama gdje postoji relativna homogenost usluga i broj dana boravka može biti prihvaćen kao metoda B.

3.15.2. KPD 85.12. – Usluge medicinske prakse

Tržišni output

Uporaba indeksa proizvođačkih cijena je metoda A. Uporaba indeksa potrošačkih cijena je također metoda A, pod uvjetom da su bilježene bruto cijene bez ikakve refundacije. Indeksi potrošačkih cijena koji bilježe neto cijene nakon refundiranja predstavljaju metode C. Odgovarajuće su i sve metode netržišnog *outputa*, niže klasificirane kao A ili B.

Netržišni output

Glavna razlika je ona između usluga liječnika opće prakse i usluga liječnika specijalista.

(a) Usluge liječnika opće prakse

Metoda A je broj konzultacija prema vrsti tretmana, prilagođena promjenama u kvaliteti. U slučaju zamjenske vrijednosti pondera ili tek djelomične prilagodbe za promjene u kvaliteti broj konzultacija prema tretmanu čini metodu B. Sam broj konzultacija također se može prihvatiti kao metoda B ako su različite vrste tretmana dovoljno homogene u pogledu potrebnih sredstava (slični ponderi troška).

(b) Usluge liječnika specijalista

Broj prvih posjeta raščlanjen prema vrsti liječnika specijalista i vrsti tretmana, prilagođen za kvalitetu i ponderiran s odgovarajućim ponderima troška, čini metodu A. Isti pokazatelj bez prilagodbe u kvaliteti bi bio metoda B. Ako se ne može napraviti razlika prema vrsti tretmana, broj prvih posjeta nije prikidan pokazatelj. U tim uvjetima, ukupan broj posjeta se smatra metodom B. Razlika između liječnika specijalista je prijeko potrebna za metodu B.

3.15.3. KPD 85.13. – Usluge stomatološke prakse

Većina stomatoloških usluga su tržišne usluge. Metodu A čini uporaba indeksa potrošačkih cijena prilagođena osnovnim cijenama i promjenama u kvaliteti. Cijene moraju biti bilježene u bruto iznosima bez ikakvih refundacija i indeks potrošačkih cijena mora biti izračunan na detaljnoj razini. Ako su bilježene neto cijene nakon refundiranja, uporaba indeksa potrošačkih cijena predstavlja metodu C. Metoda pokazatelja *outputa* koja udovoljava uvjetima za metodu A jest broj tretmana prema vrsti prilagođen za promjene u kvaliteti. Kao i u slučaju liječnika specijalista, za broj prvih posjeta se može prepostaviti da ukazuje na broj potpunih tretmana.

Broj prvih posjeta prema vrsti tretmana, (neprilagođen promjenama u kvaliteti), čini metodu B. Ako se ne može napraviti razlika između vrste tretmana, nije smisленo brojati samo prve posjete. U tim uvjetima, ukupan broj konzultacija, (posjeta), smatra se metodom B.

3.15.4. KPD 85.14. – Ostale usluge humane medicine i KPD 85.15. – Veterinarske usluge

Gotovo sve ove usluge se pružaju kao tržišne usluge, tako da uporaba primjerenih sastavnih dijelova indeksa potrošačkih cijena predstavlja preporučen pristup. Ako se napravi prilagodba osnovnim cijenama, to je metoda A, a ako ona izostane, onda je to metoda B.

3.15.5. KPD 85.31. – Usluge socijalne skrbi sa smještajem

Za tržišni *output* deflacija primjerenoj sastavni elementom indeksa potrošačkih cijena, (prilagođenog bazičnim cijenama), predstavlja metodu A. Dani boravka korisnika usluga prema tipu ustanove i potpuno prilagođeni promjenama u kvaliteti također ispunjavaju uvjete za metodu A.

Ako nije izvedena prilagodba u kvaliteti, dobiva se metoda B. Isto tako, ukupan broj dana boravka korisnika usluga može također biti klasificiran kao metoda B.

3.15.6. KPD 85.32. – Usluge socijalne skrbi bez smještaja

U mjeri u kojoj su ove usluge tržišne usluge, uporaba relevantnog sastavnog dijela indeksa potrošačkih cijena prilagođenog osnovnim cijenama čini metodu A. Bez ove prilagodbe vrednovanja indeksa potrošačkih cijena, dobiva se metoda B.

Broj osoba kojima se pruža skrb prema razini skrbi čini metodu A za netržišni *output*. Korištenje ukupnog broja osoba kojima se pruža skrb smatra se metodom B.

3.16. KPD 90 – Usluge uklanjanja otpadnih voda, odvoz smeća, sanitарне i slične usluge

Metoda A uključuje uporabu prikladnih indeksa proizvođačkih cijena, kad su dostupni, i pokazatelja obujma *outputa*, (kao što su tone sakupljenog otpada), prilagođene određenim kvalitativnim obilježjima usluge, kao što su redovitost sakupljanja i tretman posebnog otpada (npr. otrovnog otpada).

Metode B uključuju uporabu detaljnih indeksa potrošačkih cijena za potrošnju kućanstava i poduzeća (gdje je dokazano da je razvoj cijena usluga za poduzeća sličan kao i za usluge kućanstvima). Za netržišne usluge pokazatelji obujma *outputa* smatrani bi se metodom B ako takvi pokazatelji osiguravaju dobar obuhvat i dovoljno su detaljni.

3.17. KPD 91 – Usluge članskih organizacija d.n.k.

Ovdje je metoda A prikupljanje detaljnih podataka o pružanju usluga koje se ustvari pružaju članovima, detaljno raščlanjenih i ponderiranih prema trošku izvršenja. Na primjer, strukovna organizacija koja pruža pravne, konferencijske, ispitne i zastupničke usluge članovima, osigurala bi podatke za svaku od ovih aktivnosti, a vjerska organizacija bi osigurala podatke o počinjanju obreda ili broju održanih obreda.

Metodu B čini uporaba broja članova kao zamjenska vrijednost za *output*, ali različite vrste članstva trebaju biti obuhvaćene ako ostvaruju bitno različita prava na usluge, te mora biti jasno da se prosječno korištenje usluga od strane članova bitno ne mijenja iz jedne godine u drugu.

3.18. KPD 92 – Rekreativne, kulturne i sportske usluge

Usluge namijenjene publici

Metoda A za usluge namijenjene samo kućanstvima je uporaba detaljnih serija indeksa potrošačkih cijena prilagođenih osnovnim cijenama kao deflatorima za vrijednost prodanih ulaznica. Metoda bi trebala uzeti u obzir ulaznice po sniženim cijenama i druga obilježja koja imaju značajan utjecaj na kvalitetu (na primjer, besplatni programi ili telefonske rezervacije).

Metode B su ovdje uporaba indeksa potrošačkih cijena za usluge koje se pružaju poduzećima, (pod uvjetom da se može dokazati da je ovo razumna pretpostavka), ili uporaba broja prodanih ulaznica raščlanjenih prema vrstama, sredstvima i priredbama kao pokazatelja obujma. U slučaju da su podaci o ulaznicama nedostupni, broj priredbi se može koristiti kao metoda B.

Knjižnice

Metoda A za knjižnice je kombinacija podataka o *outputima* posuđivanja, (raščlanjenih prema glavnim jediničnim vrstama), s podacima o posjetima, prilagođenih kvalitativnim čimbenicima kao što su opseg dostupnog referentnog materijala. Ta kombinacija se najbolje postiže uporabom pristupa ponderiranih troškova. Bilo koje pružene tržišne usluge moraju biti izmjerene prema vrijednosti prodaje deflacionirane primjerenoj indeksom cijena.

Metoda B za knjižnice je uporaba podataka o posuđivanju, (raščlanjenih prema glavnim jediničnim vrstama), kao pokazatelj sveukupnog *outputa* knjižnice.

Igre na sreću i usluge klađenja

Metoda A za igre na sreću i usluge klađenja je izravno deflacioniranje podataka o naplaćenim uslugama prema indeksu cijena tih usluga, s prilagodbama za kvalitativne promjene, ako je primjeren.

Metoda B za klađenje je uporaba broja izvršenih oklada kao pokazatelja obujma. Treba se razlikovati svaka vrsta stavljanja oklade, (telefonom, internetom, u prodavaonicama), i, (idealno), različite vrste igara, s ponderiranjem osiguranim prema razmjeru ukupnog iznosa oklada u baznom razdoblju. Metoda B za kasina je uporaba podataka o broju posjetitelja.

Proizvodnja i obrada filmova, radio i TV usluge

Metoda B za proizvodnju filmova i TV/radio programa je uzimanje cijena za određene uzorke proizvoda, (npr. pola sata domaće TV komedije, jedan sat dokumentarnog radio programa), ili uporaba podataka o količini programa, raščlanjenih prema glavnim programskim kategorijama i ponderiranim prema udjelu u vrijednosti ukupnog programa.

Informativne agencije

Metoda A je određivanje cijena prema uzorku temeljeno na pretplatama na neku informativnu uslugu. Metoda određivanja cijena prema uzorku bi trebala biti usklađena s općim načelima navedenima u odjeljku 2. ovog Priloga.

Metoda B za informativne agencije je uporaba pokazatelja količine i kvalitete koje koriste same tvrtke da bi mjerile *output*, sve dok se oni mogu razumno usporediti unutar sektora i ako su stabilno definirani kroz različita razdoblja.

Sportski objekti

Ovdje su metode A korištenje detaljnih indeksa potrošačkih cijena, prilagođenih osnovnim cijenama ili korištenje podataka o prodanim ulaznicama raščlanjenih prema vrstama ulaznica i, ako je to moguće, o poduzetim aktivnostima. Potrebno je napraviti neke prilagodbe glede kvalitete objekata, a gledatelje koji plaćaju ulaznice treba razlučiti od sudionika.

Metoda B je uporaba prodanih ulaznica, ali koje nisu dovoljno raščlanjene da bi odražavale različite vrste usluga, ili koje koriste detaljne podatke o indeksima potrošačkih cijena koji nisu potpuno reprezentativni za navedene aktivnosti.

3.19. KPD 93 – Ostale usluge

Ova proizvodna skupina obuhvaća širok assortiman usluga; glavne usluge uključene u ovaj odjeljak navode se u nastavku.

Usluge pranja i kemijskog čišćenja

Podaci o indeksima potrošačkih cijena bi mogli biti dostupni za kućanstva (troškovi uporabe neke pravonice rublja, te kemijskog čišćenja standardnih predmeta). Kod usluga poduzećima često postoje ugovorni odnosi i prikladni pokazatelji obujma mogu biti broj kilograma opranog materijala ili broj standardnih „punjenja stroja“. Uporaba indeksa potrošačkih cijena i podaci o obujmu se smatraju metodama B.

Frizerske usluge

Ova usluga se gotovo u potpunosti pruža kućanstvima i obuhvaćena je indeksom potrošačkih cijena. Najbolja metoda je uporaba „cijena određenih prema uzorku“, gdje uzorak predstavlja standardna reprezentativna usluga kao što je pranje i šišanje kose. Uporaba indeksa potrošačkih cijena predstavlja metodu A ako su izvršene prilagodbe na osnovnu cijenu.

Pogrebne usluge

Ova usluga se u potpunosti pruža kućanstvima i obuhvaćena je indeksom potrošačkih cijena. Postoje standardne usluge dostupne u ovom sektoru, tako da je određivanje cijena jednostavno, a uporaba podataka indeksa potrošačkih cijena predstavlja metodu A ako su prilagođeni osnovnim cijenama.

Ostale usluge

One pokrivaju različite usluge, od kojih je većina ponuđena kao standardne usluge, (npr. kozmetički tretmani, agencije za sklapanje poznanstava, astrolozi, prostitutke), kojima se može odrediti cijena za različita vremenska razdoblja i sastaviti indeks cijena. Uporaba ovih standardnih usluga bi činila metodu A ako su uzeti u obzir svi kvalitativni učinci, a u protivnom bi to bila metoda B.

4. METODE A, B I C ZA NEKE KATEGORIJE TRANSAKCIJA

4.1. Intermedijarna potrošnja

Metoda A za deflaciiju intermedijarne potrošnje ispunjava sljedeće kriterije:

- deflacija se događa proizvod po proizvod,
- domaći proizvodi i uvezeni proizvodi se deflacioniraju odvojeno,
- koriste se ili izvorni podaci o cijenama za intermedijarnu potrošnju ili, za domaće proizvode, metoda A definirana za svaki proizvod, (uzevši u obzir različite osnove vrednovanja), a za uvozne proizvode one metode A koje su opisane u sljedećem odjeljku.

Metode B mogu biti neuspješne u razlikovanju domaćih i uvezenih proizvoda, ili koriste metode koje su klasificirane kao metode B za te proizvode.

Ako je intermedijarna potrošnja deflacionirana na ukupnoj razini, bez detalja o proizvodima, to predstavlja metodu C. Također, ako se koriste metode deflaciije koje su klasificirane kao metode C za te proizvode, onda su to metode C i za intermedijarnu potrošnju.

4.2. Izvoz i uvoz roba

Metode se trebaju temeljiti na uporabi kvalitativno prilagođenih indeksa cijena za svaki izvoz i uvoz. Indeks cijena trebaju biti u skladu s klasifikacijom proizvoda upotrijebljenom kod deflacioniranja podataka o vrijednosti. Njihovo vrednovanje treba odgovarati vrednovanju upotrijebljenom za podatke o tekućim cijenama, tj. FOB za izvoz, te FOB ili CIF za uvoz.

Deflacija s indeksima cijena koji primjereno ne odražavaju promjene u kvaliteti bi se trebala smatrati metodom B.

Za skupine proizvoda koje su dovoljno homogene tijekom vremena, indeksi jediničnih vrijednosti se također mogu smatrati metodama B. Da bi se odredila prikladnost nekog indeksa jedinične vrijednosti, ne treba se oslanjati samo na razumijevanje sadržaja bilo koje posebne trgovinske grupe, nego ispitati promjenjivost indeksa jedinične vrijednosti.

Prikladnost indeksa proizvođačkih cijena se treba procjenjivati kod svakog slučaja zasebno prije nego li se mogu smatrati primjerima. Kao prvo, obuhvat korištenih indeksa treba biti primjeren. Gdje su cijene na domaćem i uvoznom tržištu iste, zbog konkurenčije, tamo se može smatrati prikladnom izravna uporaba indeksa proizvođačkih cijena, jer će postojati mala razlika u cijeni. Gdje su tržišni uvjeti takvi da domaće cijene odgovarajuće ne odražavaju cijenu uvezenih ili izvezenih roba, ondje će se indeksi proizvođačkih cijena morati prilagoditi tako da odražavaju te razlike prije nego li se budu mogli smatrati prikladnim metodama B. Ako su kretanja tečaja jedini čimbenik koji utječe na cijene uvoza ili izvoza, onda bi se indeksi proizvođačkih cijena trebalo tomu prilagoditi da bi se mogao smatrati metodom B. Gdje ostali čimbenici utječu na cijene, ondje bi bile potrebne složenije prilagodbe indeksa proizvođačkih cijena kako bi se oni mogli smatrati prikladnim.

Uporaba izvoznih cijena druge države za deflacijsku metodu B tamo gdje je obuhvat proizvoda točno određen i gdje su, prema potrebi, izvršene prilagodbe prema kretanju tečaja i prema različitim promjenama u sveukupnim cijenama između takve dvije države.

Metode C bi uključivale uporabu indeksa jediničnih vrijednosti za nedovoljno homogene skupine proizvoda.

4.3. Izvoz i uvoz usluga

Primjerena metoda za procjenu cijena i obujma za izvoz i uvoz usluga trebala bi odražavati metode određene za output za svaku od tih usluga. Međutim, kad su indeksi cijena bili preporučeni oni bi trebali odražavati stvarne plaćene cijene izvoza ili uvoza kad oni se koriste za deflacijsku uslugu izvoza i uvoza.

Za izdatak nerezidenata, (bilo pojedinaca ili država), na domaćem državnom području, isti bi trebao biti deflacioniran uz uporabu indeksa potrošačkih cijena koji je u skladu s assortimanom proizvoda koje su kupili nerezidenti da bi ovo bila metoda A. Ako se koriste indeksi potrošačkih cijena koji pokrivaju uži ili širi opseg proizvoda od onih koje su kupili nerezidenti, onda bi to bila metoda B.

Za izdatke rezidenta u inozemstvu, (bilo pojedinaca bilo država), uporaba detaljnijih i primjerih indeksa potrošačkih cijena za zemlju koja se posjećuje, prilagođenih tečaju, bi bila metoda A. Uporaba indeksa potrošačkih cijena strane zemlje koji pokrivaju uži ili širi opseg bila bi metoda B.

Za veletrgovinu, koja je trgovinska djelatnost, primjerena je klasifikacija metoda za trgovinske marže na veliko i malo.

4.4. Neto povećanje dragocjenosti

Metoda A je primjenjiva na proizvodnju dragocjenosti ako postoji prikladan indeks proizvođačkih cijena za djelatnost koja proizvodi dragocjenosti, a koji je pravilno prilagođen promjenama u kvalitetu (ovo je moguće u industriji nakita, na primjer). Za neke tipove dragocjenosti pristupi određivanja cijena prema uzorku ili određivanje cijena prema specifikaciji bi mogli biti metoda A ako udovoljavaju kriterijima navedenim u odjeljku 2. ovog Priloga.

Za usluge na temelju naknade, gdje je naknada postotak vrijednosti artikala koji su u pitanju, prikladan indeks cijena bi kombinirao promjenu u postocima naknada i promjenu u vrijednosti, (toga posebnog podskupa), dragocjenosti. To bi činilo metodu A.

Metode B za proizvodnju dragocjenosti su usporedba sa srodnim proizvodima, (bilo na domaćem bilo na inozemnom tržištu), kao što je slika istog slikara, rastavljanje u sastavne dijelove (prikladnije za nakit i složene proizvode).

Metode B za provizije ili trgovinske marže su uporaba indeksa temeljenog na vrijednosti dragocjenosti. Kako su posredničke naknade za dragocjenosti često postoci vrijednosti tih dragocjenosti, smatra se da su dovoljno u korelaciji da bi činili metodu B. Tad se podrazumijeva da je postotak naknade stalan.

Slabija, ali ipak smatrana metodom B, uporaba je broja jedinica dragocjenosti kojima se trguje, raščlanjenih po vrsti. To je prikladnije za homogenije proizvode.

Uporaba indeksa općih cijena je metoda C.

PRILOG II.

RASPORED PROVEDBE KLASIFIKACIJA

Datum provedbe, npr. 2004., za pojedini proizvod znači da godišnji podaci u stalnim cijenama dostavljeni Eurostatu prema Uredbi Vijeća 2223/96 u 2004. i kasnije trebaju biti u skladu s A/B/C klasifikacijom utvrđenom za taj proizvod. Konkretno, to znači da od tog datuma metode C više nisu dopuštene za taj proizvod.

Skupina proizvoda	datum provedbe
Velika oprema	2006.
KPD 30.02: Računala i druga oprema za obradu podataka	2004.
KPD 45: Građevinski radovi	—
KPD 64: Poštanske i telekomunikacijske usluge	2005.
KPD 65: Usluge finansijskog posredovanja, osim usluga osiguranja i mirovinskih fondova	2005.
KPD 66: Usluge osiguranja i mirovinskih fondova, osim usluga obveznog socijalnog osiguranja	2005.
KPD 67: Pomoćne usluge finansijskog posredovanja	2005.
KPD 70: Usluge u vezi s nekretninama	2004.
KPD 71: Usluge iznajmljivanja strojeva i opreme bez rukovatelja, te dobara za osobnu uporabu i uporabu u kućanstvu	2004.
KPD 72: Računalne i povezane usluge	2005.
KPD 73: Istraživačke i razvojne usluge – tržišni dio	2006.
KPD 73: Istraživačke i razvojne usluge – netržišni dio	2004.
KPD 74: Ostale poslovne usluge	2006.
KPD 75: Usluge javne uprave i obrane, usluge obveznog socijalnog osiguranja – po pitanju kolektivnih usluga	2004.
KPD 75: Usluge javne uprave i obrane, usluge obveznog socijalnog osiguranja – po pitanju pojedinačnih usluga	2006.
KPD 80: Obrazovne usluge	2006.
KPD 85: Usluge zdravstvene zaštite i socijalne skrbi	2006.
KPD 90 – 93: Ostale usluge u zajednici, socijalne i osobne usluge	2006.
Kategorija transakcije	datum provedbe
Intermedijska potrošnja	2006.
Izvoz i uvoz roba – osim velike opreme	2004.
Izvoz i uvoz velike opreme	2006.
Izvoz i uvoz usluga	2006.
Neto povećanje dragocjenosti	2006.

Odobrena odstupanja:**Austrija**

KPD 70 i 72: 2006.

Danska

KPD 75 (individualne), 80 i 85: 2012.

Njemačka

Sve kategorije proizvoda i transakcija (dok se metoda C još upotrebljava): 2005., izuzev KPD 72: 2006.

Grčka

KPD 30.02, 73 (netržišni), 75 (kolektivni) i izvoz i uvoz roba izuzev velike opreme: 2005., ostalo: 2006.

Španjolska

KPD 70: 2005., KPD 30.02, 65, 66, 67, 72, 73 (netržišni) i 75 (kolektivni): 2006.

Irska

KPD 30.02: 2005., KPD 64, 65, 66, 67, 70 i 72 i izvoz i uvoz roba izuzev velike opreme: 2006.

Luksemburg

Sve kategorije proizvoda i transakcija izuzev KPD 71: 2006.

Portugal

KPD 30.02, 64, 65, 66, 67, 70 i 72: 2006.

Ujedinjena Kraljevina

KPD 65: 2006.
